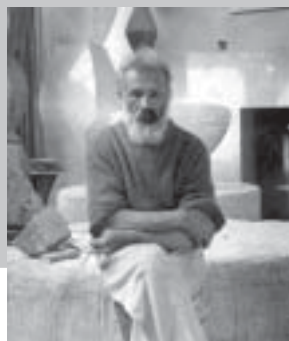

Brâncuși și horstul

PAG 3F

Cronica muzicală Dirijorul Nicolae Moldoveanu și pianista Naoko Anzai, din nou, pe scena Filarmonicii brașovene

PAG 4F

Monografii locale - Rîușor (de Făgăraș) Rîușor - "Religiozitatea și moralitatea"

PAG 2F

Priorități ale cercetării etnologice în contextul tregerii de la tradițional la modern

Dr. Ioan PRAOVEANU

Din sumedenia de definiții care fixează cîmpul de investigație și raportul dintre etnografie, etnologie și antropologie ne oprim asupra aceleia care le consideră etape metodologice ale aceluiași demers de investigare a fenomenelor și faptelor culturale ce compun modul de viață al unei comunități umane, înțeles ca răspuns cultural la mediul natural, **cultura însăși avînd ca funcție principală adaptarea societății la un anumit mediu.**

Din această perspectivă, etnografia este o etapă a observării și descrierii fenomenelor; etnologia, etapa interpretării datelor oferite de etnografie, iar antropologia (fizică, socială și culturală), definită etimologic ca "știința omului", este etapa generalizării și comparării fenomenelor. Așadar, cîmpul de investigație al disciplinelor enumerate este același, și anume modul de viață al omului în societate (doar antropologia privindu-l ca individ) și numai metodele de cercetare și interpretare pot fi diferite. Credem că termenul cel mai potrivit ar fi acela de etnologie, care presupune parcurgerea tuturor etapelor cercetării faptelor și fenomenelor culturale, etnografia constituind o primă etapă, aceea a adunării și descrierii acestora. Folosind conceptul de cercetare etnografică, nu facem altceva decît să accentuăm latura aplicativă a cercetării ca una specific muzeală, avînd ca obiect concret al activității selectarea, conservarea și valorificarea în primul rînd expozițională a bunurilor culturale care fac obiectul cercetării științifice. Este evident că aceasta implică raportarea la principiile și criteriile de selecție, analiză, reconstituire și interpretare a faptelor specifice care constituie ansamblul preocupărilor cercetării fundamentale. Tot părți ale cercetării fundamentale sînt și constituirea eșantionului reprezentativ prin cercetarea de teren, apoi repertorierea analitică a mărturiilor, adică a bunurilor culturale muzeale și a ansamblurilor de bunuri și, în sfîrșit, remodelarea acestor mărturii ca o ultimă etapă. Demersul nostru consemnează, într-o primă fază, rezultatele cercetărilor întreprinse în ultimii ani, constînd din *anchete în teren*, care au urmărit deopotrivă obținerea informațiilor privind evoluția fenomenelor culturale și starea patrimoniului etnografic sub raportul funcționalității utilitare. Totodată, în plan teoretico-metodologic, am urmărit definirea sau redefinirea (acolo unde este cazul) conceptelor cu care operează etnologia și metodele folosite în investigarea și analiza fiecărui fapt sau proces cultural, toate privite în conexiunea lor ca elemente componente ale unui tot unitar care este *modul de viață a unei comunități umane*. Investigațiile în teren, coroborate cu informațiile oferite de sursele documentare existente, ne-au dus la concluzia că cercetarea etnologică nu se poate opri la consemnarea și descrierea fenomenelor, considerată de către mare parte dintre cercetători ca aparținînd etnografiei, ci trebuie continuată cu analiza, sinteza și compararea fenomenelor respective, atît în plan diacronic cît și în plan sincron, sesizînd raporturile dintre fenomene, cauzele care duc la dispariția unora, preponderent a celor care și pierd valoarea funcțional-utilitară și la apariția celor care aparțin unui nou model cultural în care valorile capătă un preponderent caracter universal. În acest context, chiar cîmpul de investigație al etnologiei își modifică parțial granițele și raporturile cu celelalte discipline care studiază aceleași fenomene, dar cu alte metode și cu finalități diferite. Ca urmare, se simte nevoia unor lămuriri printr-o analiză din perspectivă istorică a fenomenelor, cu afit mai mult cu cît ultimele decenii ale veacului trecut situează comunitățile tradiționale între tradiție și modernitate, între o cultură tradițională, moștenită și asumată, și o cultură dobîndită și asimilată, aceea a modernității, pe care o dau școala și "experiența existențialistă din afara mediului originar" (Traian Vedinăș, *Introducere în sociologia rurală*, Editura Polirom, Iași, 2001, p. 151). Renunțarea la tradiție are loc atunci cînd adoptarea unui obiect modern cu valoare utilitară înlocuiește obiectul aparținînd culturii tradiționale. Evident, schimbările au loc și în planul mentalității. Acest lucru reiese din aserțiunea sociologului Traian Vedinăș - potrivit căreia renunțarea la tradiție relevă adevărul că "țărănul a purtat cu sine veacuri de-a rîndul o cultură a cărei grație n-a perceput-o nicodată", pentru că valorile tradiționale "n-au fost concepute de el ca realități culturale, ci numai ca utilități ale vieții". Doar intelectualii au conștientizat că acele componente ale gospodăriei țărănești și ale comunităților rurale au, dincolo de utilitatea lor materială, și o valoare simbolică ce trebuie salvată. Vedinăș consideră că renunțarea la tradiție s-a petrecut în contextul conflictului dintre cultura moștenită și asumată (cultura tradițională) și cultura dobîndită și asimilată a modernității. Pornind de la constatarea că schimbările produse în modul de viață nu conduc inevitabil la dispariția societăților tradiționale, etnologii francezi susțin că: "mondializarea nu a dus la o uniformitate culturală, ci valorile și modelele occidentale (sau universale - n.n.) fac obiectul unei adaptări specifice care mai permite exprimarea specificului cultural" (Marie-Odile Geraud, Olivier Leservoiser, Richard Pottier, *Noțiuni - cheie ale etnologiei*, Editura Polirom, Iași, 2001, p. 18). Mecanismul păstrării elementelor culturale cu caracter universal se supune - în mare parte - principiilor enunțate de către etnologi cu privire la fenomenul aculturării potrivit căreia pentru ca un împrumut cultural "să se realizeze în mod durabil, trebuie ca elementul împrumutat să fie compatibil cu principiile de bază ale organizării sociale" (Marie-Odile Geraud, Olivier Leservoiser, Richard Pottier, *Noțiuni - cheie ale etnologiei*, Editura Polirom, Iași, 2001, p. 27). (va urma)

FOAIE

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Edițată de Gazeta de Transilvania în colaborare cu Consiliul Județean Brașov
• Fondat 1838 • Serie nouă • Nr. 106
Sîmbătă - Duminică, 23 - 24 februarie 2008 • Se distribuie gratuit

Votez, deci vorbesc

C. MĂRCUȘAN

Ca simplu observator al vieții politice cu drept de vot, pentru că nu sînt soldat, nici persoană ecleziastică, nici, Doamne ferește (parcă aceste categorii nu aveau drept de vot, după Constituția din 1923?), mă întreb ce rost ar avea să refuz, ori să nu mă duc la vot, indiferent în ce palier de alegeri și probleme? O gîndire simplistă, din păcate cam **redușă**, îi îndeamnă pe unii să refuze să voteze, "că, tot așa, eu votez și ei fac ce vor, pentru ei". Dacă votul meu s-ar reduce ca efect la mine, atunci chiar că nu aș mai vota, pentru că eu aș vrea **post factum** un salariu "european", însă altul nu ar avea mașină (Euro), sau casă, sau vilă, sau o pensie euro, sau mai știi?, e mare grădina lui Dumnezeu! Dar votul meu, pus alături de cel cu mașina, de cel cu vila, de cel cu pensia, de cel cu locul de muncă ar propulsa în Parlament (că tot așa avem un regim... curat parlamentar!) un anumit partid, cu o anumită doctrină. De fapt, aici e chintesența problemei.

Pe alegător nu-l interesează doctrina - recte programul unui partid, ci una din cele câteva "fericiri" înșirate mai sus, sau, de ce nu, toate aducătoarele de fericire. Dacă în felul acesta înțelegem prosperitatea, înseamnă că nu sîntem informați. Și nu sîntem informați pentru că ne limităm să citim doar despre sport, trafic rutier (accidente), goliciuni care mai de care "celebre" (așa-zisele vip-ere), publicități și abia la urmă cursul valutar/ bursă. Poate mi-a scăpat ceva, totuși lipsește **ceva**. De ce m-aș duce la vot pentru asemenea informații! Catastrofal! Unde este minima mea informație despre viața politică, despre

programe, despre doctrine, despre partide, despre unii (cîțiva) politicieni, despre alianțe, blocuri, uniuni, parteneriate? Aceste lucruri, ar putea unii să se arunce precipitați cu replica asupra mea, nu sînt pentru noi, ci pentru ziaristi, pentru specialiști, mă rog, pentru oameni școliți. Consecința reală știți care este: r e a l e ș i i care fac vechime în fotoliile confortabile. Asemenea oameni cu drept de vot nu au dreptul de a vorbi/ critica ulterior, pentru că chiar ei au spus-o: nu-i interesează "politică". Să zicem ca aceștia. Dar ce presă citim pentru a ne contura o opinie nu doar certă, dar mai ales lucidă, de efect, democratică, de discernămint între necesarul către prosperitate, reforme sau schimbări (că tot ne temem de

reforme) organice în sistem, agenții/ catalizatorii progresului pe baza aptitudinilor individuale, politici necesare, pragmatice, între persoane politice necesare și persoane politice nocive, între partide consecvente cu doctrina utilă țării și partide nocive de simpli figuranți vocali. Oare aflăm aceste informații, cît de cît jalonate în presa noastră "independentă" de scandaluri, de războaie între X și Y, între palate, de accidente rutiere sau violuri și crimă organizată, de sinucideri etc.? Continăm să confundăm cu o indiferență care, cum se vede, ne costă, **faptul divers/ cotidian** cu știrea/ **informația** avînd ca referent faptul și fenomenul politic, viața țării la propriu. Pe acestea nici stimabili noștri jurnaliști de modă nouă nu se prea deranjează

să le etaleze, dar să le mai comenteze! Sîntem sugrumați de ascensiunea (ne)controlată (parcă premeditată) a prețurilor, dar ne revoltăm pentru o taxă auto, recomandată, nu impusă de UE, și nu vedem că, de fapt, realeșii noștri urlă înnebuniți de aceasta. Iar presa noastră, în slujba poporului, le ține hangul, de parcă nu am mîncă piine și sare, ci motopeare și șuruburi.

Să citim "Libertatea" (Informația de București) dacă vrem să lipsim de la vot; să citim mult mediatizatul "Cotidianul", dacă vrem să-i înjurăm pe cei pe care noi i-am ales; să citim "Evenimentul" dacă vrem "știri de senzație", dacă vrem să rîdem, fără să știm că rîdem de noi, cititorii; să citim "Gardianul", dacă vrem să intrăm în politici; să vizionăm la TV info-traficul ca să scoatem din vocabular cuvîntul bicicletă sau, mai nou, scuter (proști italienii!), să vizionăm jafuri senzaționale, spargerii, violuri senzuale, trafic de influență, ca să facem și noi la fel. Pentru că domniile-lor, informatorii de profesie, confundînd faptul divers cu știrea socio-politică de care depindem și noi, ca oameni ai cetății/ cetățeni, preferă să fie dezinformatori, și, după o jumătate de oră de "diversuri" (recte, diversuni), ne obosesc și ne creează sentimentul că toate acestea se datorează și sînt încurajate de eroii celor două-trei minute de informații politice, gamisite la urma-urmelor.

În mod absolut natural și psihic, în așa haos organizat (!) din culisele politicii nostalgice, preferăm să-i înjurăm ca să înjurăm democrația și ca... răzbanare să nu ne ducem la vot.

Ei bine, post factum, nu mai avem dreptul să vorbim!

"Balul portului popular" de la Rupea

Lecție de patriotism și înaltă simțire românească

- Cronica unui eveniment -

Prof. drd. Tudorița ALBU

"Să ne înținem de cele trecute: ele pot să ne scape de pieire. Să ne înținem de obiceiurile strămoșești, atît cît nu sînt împotriva dreptei cugetări. Să ne înținem de limba, de istoria noastră, cum se ține un om în primădie de a se îneca de prăjina ce i se aruncă spre scăpare". (Mihail Kogălniceanu)

În epoca informaticii și a tehnologizării, într-o perioadă de frământări sociale la scară planetară, cînd tăvălugul uniformizării trece peste tot ce au creat în timp, cu migală, strămoșii noștri, riscînd să steargă elementele specifice civilizației fiecărui popor, considerăm că trebuie, măcar din cînd în cînd, să revenim la origini. Păstrarea cu sfințenie a tradițiilor poporului român este un lucru imperios necesar, este ceea ce ne dă și ne poate menține **identitatea**.

Trebuie să recunoaștem că **răul** imens produs într-o perioadă a existenței mult încercatului popor român, prin distrugerea satelor și, odată cu aceasta, dispariția multor meșteșuguri, tradiții și obiceiuri populare, este aproape imposibil de reparat. Dorînd să recupereze cite ceva din tot ce s-a pierdut, specialiștii au încercat să promoveze arta populară,

să motiveze tînră generație prin realizarea unor activități tematice. Un mare rol în conservarea și transmiterea celei noua generație a obiceiurilor și tradițiilor populare l-a avut, după cum era și firesc, intelectualitatea. Școala, în colaborare cu instituțiile de cultură, a promovat valorile spirituale ale poporului român. Descăli inimoși s-au implicat în pregătirea formațiilor culturale-artistice care s-au bucurat de mare succes, reușind să polarizeze, din ce în ce mai mult, comunitatea locală.

În urmă cu patru ani, în luna februarie, am fost invitată și am participat la o manifestare cultural-artistică organizată în orașul Rupea. Într-o seară de iarnă, cînd în comunitatea sătească, în vremurile trecute, aveau loc sezătoarele, sute de oameni, tineri și vîrstnici, femei și bărbați, locuitori ai orașului Rupea, se îndreptau cu voioșie spre Sala Plugarilor, unde urma să aibă loc „Balul portului popular”. Îmbrăcați în minunatele lor costume populare autentice, de un alb imaculat, cu motive populare în culorile vii și perfect armonizate, cu toții păreau niște domnițe și crășori din poveste. Cu coșurile pline de bucate alese, preparate în gospodăria proprie, rod al muncii de o vară, ei se pregăteau să înceapă petrecerea, care - după cum aveam să constat - a durat pînă a doua zi în zori. Am asistat mai întîi la un program artistic susținut de corul

cadrelor didactice din oraș. Ce minunat lucru, să vezi cum reînvie obiceiul cununei, obiceiul de nuntă, colinda, să vezi cum, prin cîntecele de grup, pulsează viața satului de odinioară! Am găsit aici o comunitate puternică, cu oameni care știu să muncească, dar să și petreacă împreună, care știu mai bine decît alții să respecte tradiția, costumele, cîntecul și dansul popular românesc, fiecare membru al comunității amintindu-și de rădăcinile sale, întărînd afirmația poetului și filozofului Lucian Blaga, „Veșnicia s-a născut la sat”. Cîntecul și dansul popular au animat întreaga adunare. „Purtata”, „Invîrtita”, „Hora”, „Briul” și „Șirba” au făcut ca pentru o seară tradiția să reînvie, iar participanții să fie cuprinși de bună dispoziție.

... Și s-au distrat, ca în povești, sub semnul buneii cuvințe!

Din grupul intelectualilor am remarcat figura emblematică a domnului învățător Vasile Borcoman, cel care, cu resurse proprii, a înființat un muzeu de etnografie.

Valoarea manifestărilor culturale-artistice a fost confirmată și recunoscută, depășind chiar granițele țării. Ansamblul reprezentativ al orașului Rupea a fost invitat să colinde la Cotroceni, a prezentat obiceiul de nuntă la Muzeul Satului din București, iar peste toată Europa au încîntat-o cu

frumusețea colindei românești pe doamna Angela Merkel, cancelarul Germaniei.

Organizat anual, „Balul portului popular” a devenit o tradiție. Calitatea manifestării s-a îmbunătățit în timp, prin prezența unor invitați speciali precum Sava Negrean-Brudașcu, profesorul Ioan Berci, Maestrul Dumitru Fărcaș, Matilda Pascal-Cojocărița și Ștefan Cișu. Un rol deosebit în organizarea acestei manifestări, și o mare contribuție la succesul acesteia, a avut-o dr. Gheorghe Radu, născut la Rupea, fost membru al ansamblului „Mărtșoruș”, condus de Maestrul Dumitru Fărcaș. Discipol al Maestrului și demn continuator al acestuia, taragotist Gheorghe Radu, cel care știe să vîndecă rani fizice și sufletești, deopotrivă, a însoțit pretutindeni ansamblul din Rupea. (continuare în F4)

P O E S I S

Ana IL

Copilărie

Copilul meu
nu doarme
ca să nu uit să-mi iau
medicamentul la ora 12.
Copilul meu
îmi dă crini să mînc
cînd boala devine flămîndă,
ca să nu muște din mine.
Copilul meu
se joacă cîlcînd batiste
pentru lacrimile mele.

Animatoarea

Una e să fii în sală
și idiot să strigi:
- Aia suferă!
și alta e să fii pe scenă
să vezi sala
să vezi măscăriciul deștept...
să nu te vezi pe tine
să te simți îmbibat de suferință
să simți că asta ești
și nu se termină.

Ascundere

Încerc să spun
o parte, dar nu spun.
Ar trebui să scriu
o multime de cărți
pe care lumea să le uite.

Bate la poarta sufletului
un bărbat străin
și-mi vorbește
într-o limbă de piatră [foc].
Mă uit timp.
Miine voi fi sacrificată.

Bagaje

M-am hotărît
să scriu despre dragoste.
Cu ce literă
a sufletului
să încep?

Mon Dieu

Lasă-mă copil
în secolul următor.
Fă-mi sufletul acadea
să se lepească de mine
îngerii, apărîndu-mă.
Vreau să joc șotron
în curtea Lumii sub formă de inimă
în parca
Laissez-moi enfant
au siècle suivant!

Izgonire

Poezia e o viață scăpată din pumnul
lui Dumnezeu.
Spurată în bucați
își plînge nostalgic întregul.

Proiecte ale Rețelei Naționale a Muzeelor aprobate

Administrația Fondului Cultural Național (AFCN) a aprobat toate cele trei proiecte propuse finanțării de Asociația Rețeaua Națională a Muzeelor din România (ARNMR), în urma selecției de proiecte organizate de AFCN. Astfel, potrivit ARNMR, pentru proiectul "Muzele merg la muzeu", deus la aria tematică Patrimoniul cultural național, rețeaua va primi o finanțare nerambursabilă în quantum de 30.000 lei. Proiectul este unul pilot, la nivel național, care va testa fezabilitatea conceptului înainte de a fi aplicat la nivel european, sub tutela Networking of European Museum Organisations, pentru programul de finanțare Cultura 2007-2013. Proiectul va încuraja o schemă amplă de mobilitate a specialiștilor, prin crearea unor rezidențe de cite trei zile la patru muze gazdă, perioadă în care trei specialiști provenind de la alte trei muze din România vor putea cunoaște patrimoniul muzeului gazdă și vor alege un obiect a cărui istorie o vor lega de cea a unui obiect din muzeul din care provin. Proiectul "Muzeu Focus", deus la aria tematică Management cultural și formare profesională, va fi finanțat cu 35.000 de lei. Proiectul urmărește să ofere în muzele românești cunoștințele și instrumentele necesare pentru derularea de studii privind vizitatorii. Cel de-al treilea proiect, "URME de muzeu... Harta Muzeelor din România membre ale RNMR", a fost selectat de comisia de la Activități muzeale pentru a primi o finanțare de 10.000 de lei. Proiectul urmărește realizarea primei hărți bilingve (româno-engleze) a celor 44 de muze membre RNMR și a altor zeci de muze satelit și case memoriale aflate în subordinea acestora, afit în format tipărit, cît și în format electronic. RNMR a fost înființată în anul 2006 și include membri din întreaga țară. Printre solicitanții ale căror proiecte au fost selectate pentru finanțare nerambursabilă din Fondul Cultural Național se numără și citeva muze membre ale rețelei: Muzeul Național de Artă al României, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național al Literaturii Române, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, Muzeul Național al Unirii Alba, Muzeul Național al Țărănului Român Complexul Național Muzeal "Moldova" Iași, Muzeul Județean Argeș, Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești.